

Ohjelmallinen tutkimusprosessi politiikkatoimien tutkimuksessa – tapaustutkimuksena liikuntapolitiikka ja tutkimustiedon käyttö

Riitta-Maija Hämäläinen & Arja R. Aro

ABSTRACT

Programmatic research process in the study of policies – a case study on physical exercise policies and the use of research evidence

This article describes the programmatic research process and methods of finding use for research evidence in policy making. The five-year project, involving six EU member states and Canada, also aims to increase the use of this research evidence. The research is funded by the European Commission's 7th Framework Programme for Research and Technological Development. In the programmatic research process, various stages of research involving various research questions and methods provide results to be used and applied in the subsequent phases of research. The programmatic research process entailed a content analysis of 21 policy documents and 86 semi-structured interviews to find out how research evidence was used in policy making. Thereafter, two interventions were conducted in three countries to find out the ways in which tailor-made interventions and game simulations can increase the use of research evidence in policy making. The results of the content analysis of the policy documents and interviews, tailored interventions, game simulations, and indicators of the enhanced use of research evidence in policy making were tested in Delphi panels. The programmatic research process required a multidisciplinary approach to prepare consistent research questions, methods, and actions.

Keywords: programmatic research, methods, policy, use of research evidence, physical activity

JOHDANTO

Suomessa sekä tutkimuslaitoksia että tutkimuksen rahoitusta uudistetaan voimakkaasti. Lähtökohtana on, että monimutkaiset yhteiskunnalliset ongelmat vaativat kokonaisvaltaisempaa näkemystä, sektorien välistä yhteistyötä sekä toimivia ratkaisuja ja malleja. Näihin ongelmiin voi vastata monitieteinen politiikkatoimia tukeva tutkimus. Tutkimustiedon käyttämisestä päätöksenteossa pyritään tehostamaan sekä strategisen tutkimuksen että selvitys- ja tutkimustoiminnan uudistamisella (Valtioneuvoston periaatepäätös 2013). Sen odotetaan tehostavan politiikkatoimia – esimerkiksi hallitusohjelmia, periaatepäätöksiä, linjauksia, suuntaviivoja, strategioita ja päätöksiä – ja vahvistavan niiden vaikuttavuutta.

Sekä opetusministeriön tiedolla johtamisen että opetus- ja kulttuuriministeriön liikuntatiedon saavutettavuuden työryhmät ovat pyrkineet laajentamaan tutkimustiedon hyödyntämistä muun muassa politiikkatoimissa, joilla halutaan lisätä terveyttä edistävää liikuntaa (Heikkala & Oravainen 2006; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2013). Myös Valtioneuvoston kanslia on esittänyt päätöksenteon tietopohjan parantamista, jotta politiikkatoimien vaikuttavuus kasvaa (Valtioneuvoston kanslia 2011). Tiedolla johtamista on pohdittu myös hallintotieteen näkökulmasta päivittäisessä johtamisessa, suunnittelussa ja hallintotyössä (Virtanen ym. 2015). Poliitiikkatoimien valmistelun nopeuttamiseksi

konulteista ja muista tiedon tuottajista ja osajista on tullut tärkeitä vallankäyttäjää poliittisen päätösten valmistelussa (Kuusela & Ylönen 2013).

Politiikkaa ja politiikkatoimia tutkitaan yleensä politiikkatieteen näkökulmasta. Englanniksi korostetaan eroa sanojen ”politics”, ”policy” ja ”polity” välillä. Poliitiikka (politics) on ihmisten ja ryhmien toimintaa, jolla pyritään vaikuttamaan heitä koskevien asioiden tilaan ja kulkuun. Poliitiikkatoimi (policy) sisältää toimet, jotka liittyvät poliittiseen ja strategiseen päätöksentekoon ja niiden täytäntöönpanoon. Poliitiikka ja politiikkatoimet tapahtuvat hallinnollisessa kokonaisuudessa (polity). Poliitiikkatieteen kohteena voidaan yhtä hyvin pitää politiikkaa kuin politiikkatoimea, siis yhtä hyvin politiikan tutkimusta kuin politiikkatoimen analysointia (policy analysis) (Palonen 2003; Hänninen & Junnila 2012).

Vaikka päätöksenteon tietopohjaa ja tutkimustiedon hyödyntämistä pyritään laajentamaan hallinnollisilla muutoksilla, on myös huomioitava päätöksenteon ja tutkimuksen lähtökohtaiset erot tiedon tarpeissa ja tuottamisessa (Dolowitz & Marsh 1996; Nutbeam & Boxall 2008). Ministeriöiden, aluehallinnon ja kuntien virkamiesten sekä poliittisten päättäjien esteet ja mahdollisuudet käyttää tutkimustietoa ovat erilaiset kuin tutkimustiedon tuottajien ja muokkaajien (tutkijoiden, konsulttien ja median) (Dolowitz 2003). Sekä kansalliset että kansainväliset toimijat kannustavat käyttämään tutkimustietoa politiikkatoimien laatimisessa, jotta ratkaisut olisivat mahdollisimman kestäväällä perustalla (European Commission 2008; 2010). Suomessa keskustelu keskittyy tiedolla johtamisen, tutkimustiedon käytön ja päätösten vaikutusten arviointiin. Toisaalta nämä tukevat tutkimustiedon käytön mahdollisuuksia yhteiskunnallisessa päätöksenteossa (Virtanen yms. 2015).

Kuilu tutkimuksen ja politiikan välillä johdetaan muun muassa rajallisista aikaresursseista ja tiedon välittämisen mekanismien, yhteistyön sekä yhteisymmärryksen puutteista (Kothari ym. 2009; Jussila 2012). Kuilua voidaan kuroa pienemmäksi muun muassa yhteydenpidolla, tutkijoiden ja päätöksentekijöiden riittäväällä ja säännöllisellä vuorovaikutuksella, selkeillä viesteillä ja viestinnällä, tutkimustiedon kokoami-

sen ja päätöksenteon oikea-aikaisuudella sekä poliittisten prioriteettien ja arvojen ymmärtämisellä ja niihin vastaamisella (Lavis ym. 2003; Hämäläinen & Aro 2014).

Tiedosta tulee politiikkatoimen kannalta merkityksellistä, kun sitä arvioidaan, muokataan, tulkitaan ja työstetään (Alastalo & Åkerman 2011). Keskustelu tutkimustiedon käytöstä ja terveyttä edistävän liikunnan lisäämisestä tapahtuu aina jonkinlaisessa yhteiskunnallisessa ilmapiirissä, joka muokkaa kansalaisten ja liikunnan politiikkatoimijoiden käsityksiä tutkimuksen merkityksestä liikunnan edistämisessä (Suomen lääkärilehti 2014; Lancet 2012).

Tutkimustiedolla tarkoitetaan tässä artikkelissa vertaisarvioinnin läpikäyneitä kansainvälisiä ja kansallisia tieteellisiä julkaisuja, raportteja ja selvityksiä sekä tilastotietoja; muulla tiedolla tarkoitetaan hallinnollisia asiakirjoja, median tuottamaa tietoa, konsultaatioita, kuulemis-tilaisuuksia, seminaareja sekä arvoin, asenteisiin ja henkilön ominaisuuksiin liittyviä tiedon käytön ominaisuuksia (esimerkiksi kiinnostus, koulutus ja ymmärrys).

Vuonna 2011 alkaneessa viisivuotisessa tutkimushankkeessa on tavoitteena integroida tutkimustieto ja asiantuntijoiden tietotaito liikunnan politiikkatoimiin, mikä tuo synergiaa terveyden edistämiseen ja sairauksien ennaltaehkäisyyn (Research into policy to enhance physical activity, REPOPA). Hankkeessa on mukana kuusi Euroopan unionin jäsenmaata ja Kanada, ja sitä rahoittaa Euroopan komission 7. tutkimuksen puiteohjelma. Hanketta koordinoi (University of Southern Denmark, Arja R. Aro), ja hankkeen ensimmäistä osaa johti (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Riitta-Maija Hämäläinen). Lisäksi Italiasta, Hollannista, Romaniasta ja Englannista on mukana yliopistoja ja tutkimuslaitoksia, ja kaikkiaan hankkeessa on yhdeksän eri yliopistoa ja tutkimuslaitosta.

Tämän artikkelin tehtävänä on kuvata monimenetelmäistä otetta tutkittaessa tutkimustiedon käyttöä politiikkatoimien valmistelussa

Euroopan maissa. Artikkelissa kuvataan, millaisia menetelmiä käytettiin ohjelmallisessa tutkimuksessa, jossa eri tutkimuskysymykset ja -menetelmät etenivät vaiheittain ja edeltävien vaiheiden tuloksia hyödynnettiin ja sovellettiin seuraavissa vaiheissa. Artikkelin tarkoituksena on tuoda tiedeyhteisön keskusteluun monitieteistä ohjelmallista tutkimustapaa ja esitellä yhdistelmä menetelmistä esimerkiksi tutkimustiedon käytön tutkimuksessa. Erityisesti artikkelissa tarkastellaan sitä, millä menetelmillä tutkimustiedon käyttöä voidaan selvittää ja millä menetelmillä voidaan tarkastella tutkimustiedon käytön edistämisen tapoja ja mahdollisuuksia.

Hankkeen tutkimustehtävät olivat seuraavat: 1) selvittää tutkimustiedon ja muun tiedon käyttämistä politiikkatoimien laatimisessa, 2) tutkia politiikkatoimien muutosvalmiutta interventiotutkimuksella sekä sektorien välistä yhteistyötä edistäviä ja estäviä tekijöitä pelisimulaatiolla, 3) tutkia tutkimustiedon käyttöä politiikkatoimien laatimisessa vastuullisen ja osallistavan päätöksenteon näkökulmasta vaikuttavuustutkimuksella (stewardship approach) sekä 4) tutkia ja tarkastella tutkimushankkeessa saatujen tulosten soveltumista politiikkatoimiin Delfoi-paneelissa toimijoiden näkökulmasta. Hankkeen tulosten pohjalta kehitettiin indikaattoreita, joiden avulla tutkimuksen ja politiikan integraatiotyötä voidaan jatkossa arvioida ja kehittää sekä luoda välineitä ja ohjausta tutkimustiedon käytölle politiikkatoimissa.

TUTKIMUSTIEDON HYÖDYNTÄMISESTÄ POLITIIKKATOIMISSA

Monet tiedon muodot eivät välttämättä kohdata toisiaan ja yhdisty riittävästi, ja samoin kokemuksiin ja käytäntöihin liittyvä tieto jää vakiintuneilla tiedonkeruumenetelmillä usein välittymättä päätöksentekoon. Siirrettävä tieto (information) ei muutu aina hyödynnettäväksi tiedoksi (knowledge) esimerkiksi sosiaalipalveluissa (Saikkonen & Kivipelto 2012). Tutkimusperusteisesta näyttöön perustuvasta (evidence-based) politiikkatoimesta on siirrytty tutkimustiedon hyödyntämiseen ja käyttöön (evidence-informed) politiikkatoimissa (Lin & Gibson 2005). Tutkimusperusteisessa näyttöön perustuvassa politiikkatoimen valmistelussa unohdetaan usein kysyä, miten jokin asia tapah-

tuu, eikä oteta huomioon, että ympäristö ja prosessi vaikuttavat politiikkatoimen valmisteluun. Kuitenkin arvot ja ideologiat määrittävät suuressa määrin politiikkatoimia. Politiikkatoimien valmistelussa sosiaali-, terveys- ja muilla sektoreilla usein ohitetaan kansalaiset poliittisina toimijoina, eikä heitä oteta osallisiksi politiikkatoimen valmisteluun (Saikkonen & Verronen 2013).

Tutkimustiedon käyttöä ja tiedolla johtamista pohditaan tällä hetkellä muun muassa hallintotieteen näkökulmasta hallinnon uudistuksissa, tiedon merkitystä päätöksenteossa ja ennakoitiedon merkitystä suunnittelussa (Virtanen ym. 2015). Tutkimustiedon käyttö politiikkatoimissa (evidence informed policy making) on johdannainen näyttöperusteisesta tieteellisestä tiedosta (evidence based policy making), jota on sovellettu erityisesti lääketieteen ja julkisen sektorin uudistamisretoriikassa. Tutkimustiedon käyttö politiikkatoimissa huomioi, että tutkimustiedon käyttö on tietoista, systemaattista, läpinäkyvää ja näyttöä on arvioitu (Oxman ym. 2009). Kun keskustellaan tutkimusnäyttöön perustuvista politiikkatoimista, päätetään avoimesti, millaiset tiedot niissä huomioidaan ja millaiset tiedot jätetään tutkimusperustaltaan riittämättöminä huomiotta (Dolowitz & Marsh 1996). Politiikkatoimien valmisteluprosessissa on hyvä huomioida kuka tai ketkä määrittelevät, mitä asioita ja aiheita otetaan mukaan. Prosessin aikana otetaan yleensä tietoisia tai tiedostamattomia kantoja ja siten jostakin tutkimusmenetelmästä, tuloksesta tai tutkimuslaitoksesta voi tulla ainut neuvo tai neuvonantaja politiikkatoimien tekijöille, vaikka vaihtoehtojakin voi olla saatavilla. Kaiken kaikkiaan politiikkatoimien eri toimijat voivat huomioida muutakin kuin tutkimusnäyttöä politiikkatoimissa; esimerkiksi miten normit ja arvot suhtautuvat ja suhteutetaan tutkimusnäyttöön? Mitä tapoja tutkimusnäytön vahvistamiseen on käytössä muissa politiikkaprosesseissa?

Kirjallisuusviitteiden ja uuden tutkimustiedon käyttäminen politiikkatoimissa luo uusia auktoriteetteja ja mahdollistaa uusia näkökulmia, mutta se tekee mahdolliseksi myös tiedon tulkinnan ja sopeuttamisen politiikkatoimeen tutkimusperusteisesti. Politiikkatoimen prosessiin ja sisältöön vaikuttavat oppiminen sekä tiedon leviäminen ja vahvistaminen eri tahoilta (Lin & Gibson 2005).

MONIMENETELMÄTUTKIMUS POLIITIKKATOIMIEN JA TUTKIMUSTIEDON KÄYTÖN TUTKIMUKSESSA

Tashakkori & Creswell (2007) määrittelivät monimenetelmäiset tutkimukset sellaisiksi, joissa tutkija kerää ja analysoi tietoa, yhdistää tuloksia ja tekee johtopäätöksiä integroiden laadullisia ja määrällisiä lähestymistapoja, aineistoja ja metodeja yhdessä tutkimuksessa tai ohjelmallisessa tutkimuksessa. Avainkysymys on eri lähestymistapojen yhdistäminen (Bryman 2007). Laadullinen tutkimus kuvaa, ymmärtää, selittää ja tulkitsee mm. tutkimustiedon käyttöä politiikkatoimissa ja niihin liittyviä käytäntöjä ja merkityksiä politiikkatoimissa. Määrällisillä aineistoilla kartoitetaan usein kohteita, joita voidaan laadullisin menetelmin tutkia yksityiskohtaisemmin tai päinvastoin (Castro ym. 2010; Onwuegbuziw 2012). Laadullisen ja määrällisen metodologian yhdistämisen tarkoitus on tuottaa käytännöllistä ja monipuolista tietoa. Siitä hyötyvät tieteenalat, joiden orientaatio on käytännön toiminnassa, kuten sosioekonomisten terveyserojen pienentämisessä, terveyden edistämässä tai liikunta-aktiivisuuden parantamisessa.

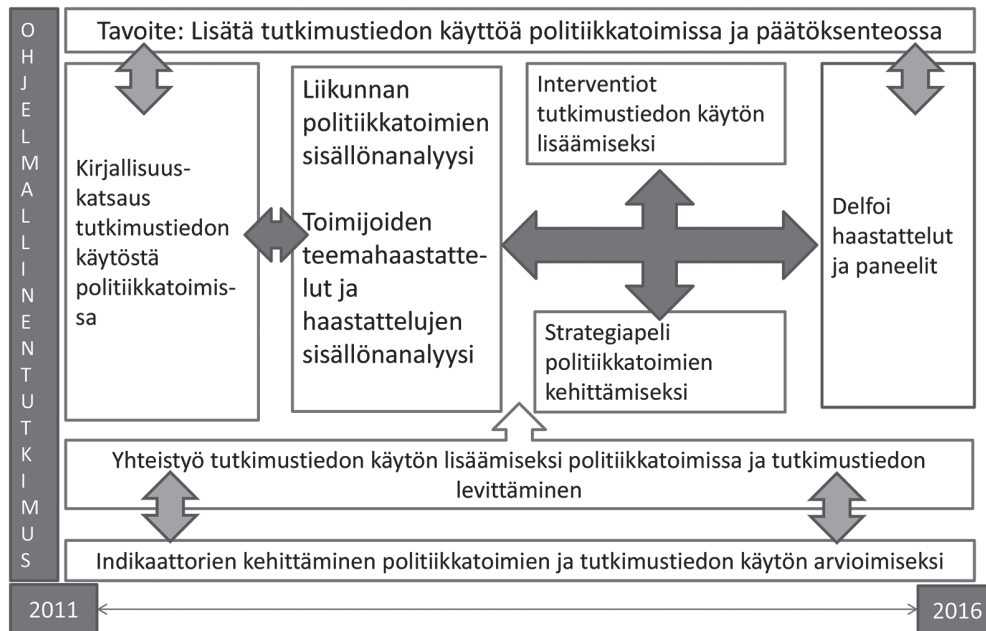
Monimenetelmätutkimus on vakiintunut myös terveystieteissä tutkimuskysymysten monimuotoisuuden vuoksi (Sormunen ym. 2013). Määrällinen ja laadullinen tutkimus asetetaan usein vastakkain, ja laadullisten tutkimustapojen merkityksestä esitetään jopa arvostelevia mielipiteitä erityisesti terveystieteissä (Katainen 2009). Monimenetelmätutkimuksessa voi olla monenlaisia määrällisen ja laadullisen tutkimuksen variaatioita (Johnson ym. 2007), ja monimenetelmäisyys on käytössä yhä useammin interventiotutkimuksissa. Sen ansiosta tutkimusaihetta voidaan tutkia laajemmin, luotettavuus vahvistuu ja ilmiö opitaan ymmärtämään syvemmin ja yksityiskohtaisemmin. Myös yhden menetelmän metodisia kuoppia voidaan täyttää keräämällä puuttuvia tietoja toisella menetelmällä (Sormunen ym. 2013).

REPOPA-hankkeessa päädyttiin selvittämään erityyppisten tietojen tarvetta monimenetelmäisellä ohjelmallisella tutkimuksella: vaihteissa tutkimusprosessissa selvitettiin tutkimustiedon käyttöä terveyttä edistävän liikunnan

politiikkatoimissa, mutta myös tutkittiin interventioiden ja pelisimulaatioiden avulla erilaisia menetelmiä, joilla tutkimustiedon käyttöä voidaan edistää eri ympäristöissä ja eri aiheista. Näitä ohjelmallisen tutkimuksen tuloksia tarkasteltiin Delfoi-paneeleissa tutkimustiedon käyttäjien näkökulmasta (Syed ym. 2010, Aro ym. 2015). Tuloksena oli indikaattoreita, joilla voidaan arvioida tutkimustiedon käyttöä terveyttä edistävän liikunnan politiikkatoimissa (kuvio 1). Poliitiikkatoimien valmistelussa päätösten sekä sitä tukevan tutkimuksen että toimijoiden moninaisuus vaativat monipuolista ymmärrystä tutkimustiedon käytöstä ja muun tiedon integroinnista tukemaan päätöksiä ja politiikkatoimia.

Monimenetelmätutkimus on yhä kehitymässä. Keskustelua käydään usein laadullisen ja määrällisen tutkimuksen yhdistämisestä tai niiden suhteesta ja tietojen yhdistämisestä tutkimushankkeissa (Tashakkori & Creswell 2007; Creswell ym. 2011). Tässä hankkeessa eri metodit yhdistyivät metodologiseksi lähestymistavaksi, jolla selvitettiin tutkimustiedon käyttämistä politiikkatoimissa. Interventioissa käytettiin siis sekä määrällistä epidemiologista tietoa että laadullista politiikkatoimien asiakirjojen ja haastatteluiden sisällönanalyysejä. Lisäksi Delfoi-muotoisissa asiantuntijapaneeleissa käytettiin myös pelisimulaatioiden tuloksia. Siten tässä tutkimuksessa monimenetelmäisyys sisältää laadullisia ja määrällisiä lähestymistapoja, erilaisia tutkimuskysymysten määrittelyjä ja otoksia sekä erilaisia tutkimustiedon keräämisen tapoja (esimerkiksi asiakirjojen sisällönanalyysi ja haastattelut).

Tutkimuksen vaiheet olivat toisistaan riippuvaisia. Uudessa vaiheessa käytettiin aikaisemman vaiheen analyysijä ja tuloksia, ja siten vaiheet myös kehittyivät ja hyödynsivät toistensa metodeja ja analyysijä sekä vahvistivat tutkimustuloksia. Monimenetelmäinen ohjelmallinen tutkimusprosessi tuotti indikaattoreita tutkimustiedon käytön edistämiseksi liikunnan politiikkatoimissa ja ehkä myös muissa politiikkatoimissa. Mahdollisia indikaattoreita testattiin Delfoi-vaiheessa, jonka pohjalta tuotettiin päätösten tueksi työkaluja ja julkaisuja (policy brief).

Kuvio 1. Ohjelmallinen tutkimusprosessi ja menetelmät.

Sisällönanalyysi ja teemahaastattelu politiikkatoimien tutkimustiedon käytön selvittämisessä

Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä analysoidaan muun muassa teksti- tai haastatteluai- neistoja systemaattisesti ja objektiivisesti. Menetelmän etuna on herkkyys ympäristölle ja aineiston muodolle. Sisällön analyysissa etsitään tekstin merkitystä, ja sisällönanalyysillä pyritään kuvaamaan asiakirjan sisältöä sanallisesti ja kuvaamaan tutkittavaa ilmiötä (Tuomi & Sarajärvi 2004). Hankkeen ensimmäinen tutkimustehtävä oli tutkimustiedon ja muun tiedon käytön selvittäminen terveyttä edistävän liikunnan politiikkatoimissa systemaattisella kirjallisuuskatsauksella, jossa etsittiin kirjallisuutta ja tutkimuksia otannalla ja pyrittiin tunnistamaan, löytämään, valitsemaan ja syntetisoimaan kaikki tutkimustiedon käytöstä politiikkatoimissa koskeva tieto. Tästä tehtävästä vastasi Terveyden ja hyvinvoinnin laitos yhdessä muiden maiden kumppaneiden kanssa.

Terveyttä edistävän liikunnan politiikkatoimien asiakirjoja, kuten ministeriöiden, aluehal-

linnon ja kuntien laatimia asiakirjoja, analysoidiin laadullisesti sisällönanalyysillä. Analyysissa etsittiin viitteitä tutkimustiedon ja muun tiedon (mm. arvot, resurssit ja poliittiset prioriteetit) hyödyntämisestä sekä pyrittiin tuomaan esiin erilaisia käytäntöjä, joita tutkimustiedon ja muun tiedon hyödyntämisestä jo käytetään terveyttä edistävissä liikunnan politiikkatoimissa. Asiakirjojen analyysia täydennettiin puolistrukturoiduilla eli suunnatuilla teemahaastatteluil- la, joilla saatiin lisätietoa tutkimustiedon ja muun tiedon käytöstä. Teemahaastatteluihin valikoitiin politiikkatoimien asiakirjojen keskeiset toimit: yksi oli politiikkatoimen vastuullisesta organisaatiosta ja 2–5 henkilöä muuten keskeisiä politiikkatoimen asiakirjan valmistelussa.

Sekä asiakirjojen analyysissa että haastatte- luissa selvitettiin tutkimustiedon käyttöä, roolia ja tarvetta. Lisäksi selvitettiin politiikkatoimien sytykkeitä – eli sitä, mistä syistä kukin politiik- katoimen asiakirja on laadittu – sekä tutkittiin tutkimustiedon ja muun tiedon käyttämisen määrää (viitteet ja muun tiedon käytön selvittä- minen haastatteluin) ja tutkimustiedon käyttöä edistäviä ja estäviä tekijöitä.

Asiakirjojen valinta ja analyysi

Liikuntaan liittyvät politiikkatoimien asiakirjat valittiin kaikissa maissa kansalliselta, alueelliselta ja paikalliselta tasolta mahdollisimman monipuolisesti vuonna 2012 voimassa olevista asiakirjoista. Asiakirjoja valittiin myös niin, että tutkimustiedon käyttöä politiikkatoimien asiakirjoissa voidaan verrata eri maiden välillä. Suomesta analysoitiin viisi terveyttä edistävään liikuntaan liittyvää politiikkatoimien asiakirjaa (Hämäläinen & Villa 2014).

Analyyssissa etsittiin tietoja siitä, miten tutkimustietoa ja muuta tietoa oli hyödynnetty 21 terveyttä edistävän liikunnan politiikkatoimien asiakirjassa (taulukko 1). Sisällönanalyysin teemoiksi valikoituivat politiikkatoimien valmisteluvaihe, toimijat, sytykkeet, sektorien välinen yhteistyö, liikunnan eri kohderyhmät, tilivelvollisuus, seuranta ja arviointi. Laviksen ja muiden (2002) tutkimustapaa mukaillen tutkimustiedon eksplisiittiseksi käytöksi asiakirjoissa katsottiin väestö- tai tilastotiedot (mm. tilastot, raportit, tausta-aineistot), systemaattiset kirjallisuuskatsaukset ja muut vertaisarvioidut artikkelit, raportit ja kirjat, selvitykset sekä standardit ja oppaat (kansainväliset, kansalliset, alueelliset ja paikalliset). Muun tiedon luokkiin kuuluivat mm. maininnat kuulemistilaisuuksista, työpajoista ja seminaareista. Tehtävä osoittautui vaikeaksi palapelimäiseksi haastattelujen ja politiikkatoimien asiakirjojen ja niiden tausta-asiakirjojen tutkimiseksi, sillä tutkimustieto sekoittui usein uudeksi kokonaisuudeksi ja heikentyi voimaltaan arkitiedoksi ja politiikkatoimien asiakirjoissa tutkimustieto sekoittui muun tiedon joukkoon.

Teemahaastattelut

Suunnatuilla teemahaastatteluilta pyritään dialogiin haastateltavan kanssa, jolloin haastateltava voi tematisoida kokemuksiaan syvällisesti. Aineisto rakentuu haastattelijan ja haastateltavan toimesta. Ilmiötä – tässä tapauksessa tutkimustiedon käyttö päätöksenteossa – tutkitaan yhdessä eri aspekteja monipuolisesti tarkastellen. Suunnattuihin teemahaastatteluihin kutsuttiin terveyttä edistävän liikunnan politiikkatoimien valmistelun keskeisiä toimijoita. Haastateltaviksi

valittiin kunkin politiikkatoimien valmisteluun osallistuneista vähintään kolme keskeistä henkilöä, joista yksi oli politiikkatoimien asiakirjan valmistelun vastuuoorganisaatiosta. Yhteensä haastatteluja tehtiin 86, joista kukin kesti 60–90 minuuttia. Haastattelukysymykset seurasivat samoja teemoja kuin politiikkatoimien asiakirjojen analyysi, ja niillä täydennettiin asioita, joita ei voitu selvittää asiakirjoista, julkisista taustadokumenteista ja työryhmäraporteista.

Haastattelut litteroitiin ja analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä järjestäen aineisto teemoihin ja alateemoihin. Tutkimusaineiston käsittely perustui loogiseen päättelyyn ja tulkitointiin; aineisto hajotettiin ensin osiin, sitten käsitteellistettiin ja koottiin uudella tavalla loogiseksi kokonaisuudeksi (Tuomi & Sarajärvi 2002). Viimeisessä vaiheessa näistä näkökulmista yhdistettiin tutkimustiedon ja muun tiedon käytön yleiset periaatteet ja tarkasteltiin eri tiedon muotojen välisiä suhteita. Esimerkiksi muun tiedon kategoriaan kuuluivat mediasta, internetistä ja kollegoilta saadut tiedot. Temaattiseen luokiteluun käytettiin Ritchien & Spencerin (2002) mallintamaa tapaa.

Tutkimuseettisistä syistä haastatteluista poistettiin kaikki haastateltaviin ja haastatteluissa mainittuihin nimiin viittaavat tunnistetiedot ja niitä varten laadittiin erillinen koodausavain. Haastateltavien tunnistamattomuuden takaamiseksi haastatteluista ei käytetä suoria puheotteita. Anonymiteetin turvaamiseksi ei tarkastella ammatti- ja taustaorganisaatiokohtaisia tietoja tai eroja. Samoin sukupuoli ja ammattiasema ovat tarkastelun ulkopuolella.

Tutkimustiedon käyttöä ja yhteistyötä lisäävät interventiot

Tutkimus- ja muu tieto tulee tehokkaimmin käytetyksi silloin, kun paikalliset toimijat on otettu mukaan politiikan kehittämiseen ja heidän tarpeensa on huomioitu (LaRocca ym. 2012). Tällöin tutkijat ja politiikan tekijät toimivat yhteistyössä siten, että konkreettinen tilanne ja eri osapuolet tunnetaan ja otetaan huomioon. Tällainen osallistuva toimintatapa on tyypillistä terveyden edistämässä, jossa yhteisöt ovat terveyden edistämisen interventioiden ensisijaisia kohteita ja päätökset tehdään osallistaen paikall-

Taulukko 1. Analysoidut politiikkatoimien asiakirjat

Aihekokonaisuus	Politiikkatoimien asiakirjat
Ravitseminen, lihavuus, liikunta ja urheilu	<p>Suomi: Government resolution on development guidelines for health enhancing physical activity and nutrition, 2008</p> <p>Suomi: Government resolution on policies promoting sport and physical activity, 2009</p> <p>Hollanti: National health policy. Health Nearby, 2012–2016</p> <p>Hollanti: Sports & Physical Activity in the Neighbourhood</p> <p>Italia: National project for the promotion of physical activity base on the Ministry of Health policy. Gaining health, 2007</p> <p>Romania: National Program Movement for Health 2003 – ongoing</p> <p>Romania: National Program Sport for All 3rd Millennium Romania – a Different Lifestyle 2001 – ongoing</p>
Terveyttä edistävä liikunta, ennaltaehkäisy, liikenne	<p>Tanska: Region of Zealand: The regional development strategy – Region of Zealand, 2012–2015</p> <p>Suomi: Regional strategy of health related sport, Päijät-Häme 2009–2020, 2008</p> <p>Italia: Emilia-Romagna regional prevention plan 2010–2012</p> <p>Italia: Tuscany Region, “Healthy roads”, 2010–2012</p> <p>Italia: Municipaliadi local policy for sport promotion for young people in Rome, 2011–2012</p>
Liikunta	<p>Tanska: The sports and physical activity policy of the Esbjerg municipality 2011–2012</p> <p>Suomi: City of Lahti health enhancing physical activity strategy 2007</p>
Nuoret, liikunta, koulut	<p>Hollanti: Youth on healthy weight (JOGG) 2010–2015</p> <p>Romania: The protocol for organizing sport activities for children in Cluj County</p>
Terveyspolitiikka	<p>Tanska: Copenhagen City’s public health policy – long live Copenhagen 2011–2014</p> <p>Tanska: The healthy policy of Odense municipality 2011</p>
Liikenne, kävely, pyöräily	<p>Iso-Britannia: Herefordshire Council Local Transport Plan (2012–2015) consultation document, 2012</p> <p>Suomi: National action plan for walking and cycling 2020; 2011</p>
Olympialaiset	<p>Iso-Britannia: Places people play – delivering a mass participation sporting legacy from the 2012 Olympic and Paralympics games</p>

liset ihmiset ja toimijat; tällöin myös yhteisön tehtävänä on arvioida muutosta tai interventiota ja politiikan merkitystä (Aro ym. 2008).

Osallistujien motivointi tutkimusperusteisen tiedon käyttämiseen on tärkeää, sillä tietovarantoihin pääsy ei sinällään riitä (Buchan ym. 2009). Lisäksi tiedon välittämisen tapa ja monipuolisuus, kuten työpajat, uutiskirjeet ja tietopalvelut, edistävät tutkimustiedon käyttöä enemmän kuin pelkkä tietopalveluun tai tietovarantoihin pääsy (Fortselund ym. 2003). Myös tiedon välittämisen kanavilla on merkitystä, sillä internet tarjoaa paremman pääsyn tietoon kuin kirjallinen materiaali (Di Noia ym. 2003). Tiedon siirtymisessä on tärkeää johtamisen tapa, yhteydenpito kaikilla tasoilla ja strateginen näkemys (Stetler ym. 2009).

REPOPA-hankkeessa vuosina 2013–2014 tehtyjen interventioiden tarkoituksena oli lisätä tutkimustiedon käyttöä politiikkatoimissa. Interventiot perustuivat hankkeen ensimmäisen vaiheen politiikkatoimien analysoinnista ja haastatteluista saatuihin tuloksiin siitä, mikä on tutkimustiedon rooli politiikkatoimissa ja mitkä asiat edistävät ja estävät tutkimustiedon käyttämistä.

Vastuullisen ja osallistuvan päätöksenteon interventio politiikkatoimissa

Vastuullinen ja osallistava päätöksenteko (stewardship approach) politiikkatoimen valmistelessa tarkoittaa sitä, että yhteiskunta hoitaa aloitteellisesti vastuunsa ja ottaa politiikkaprosessiin mukaan ne, joita politiikka koskee. Samalla vastuullinen ja osallistava päätöksenteko vähentää epätasa-arvoa, tunnistaa haavoittuvat ryhmät päätösten kannalta, luo terveellisen ympäristön ja edistää oikeudenmukaisuutta. Politiikkatoimien vastuullinen ja osallistava päätöksenteko auttaa aktiivisesti ihmisiä elämään terveellisesti (Nuffield Council 2007).

Jotta politiikkatoimien valmistelu voi olla avointa ja läpinäkyvää, on politiikkatoimien tavoitteiden, organisaatorakenteiden ja kulttuurin oltava riittävän yhtenäisiä. Toimintaan pitää olla sopivia työvälineitä, kumppanuuksia ja päätöksenteossa on käytettävä tutkimustietoa (Federici ym. 2012; La Torre ym. 2012). Toimijana (steward) on valtio, hankepäällikkö tai henkilö, joka vie politiikkatoimea eteenpäin ja tasapainottaa johtajuutta ja osallisuutta.

Tiedosta toimintaa -kehys (knowledge to action framework; Straus ym. 2008) on päätöksentekoon tarkoitettu väline, jota voivat käyttää kaikki tutkimustiedon integrointiin osallistuvat. Strausin mukaan tiedon muovaaminen ja räätälöinti käyttökelpoisempaan muotoon politiikkatoimissa etenee tiedon ja ongelman tunnistamisen kautta tiedon soveltamiseen, arviointiin ja politiikkatoimien uudelleen määrittelyyn.

Tätä REPOPA-hankkeen osaa johtaa University of Southern Denmark, ja osallistujina olivat partnerit Hollannista ja Italiasta. Hankkeen tarkoituksena oli selvittää interventioiden vaikutavuutta tutkimustiedon käytön lisäämisessä politiikkatoimissa. Lisäksi tutkittiin tutkimustiedon soveltamista paikallisiin olosuhteisiin, kiinnostusta tutkimustiedon käyttöön ja työmenetelmien riittävyyttä tutkimustiedon käyttämisen kannalta. Interventioissa kussakin maassa hyödynnettiin meneillään olevia todellisia politiikkaprosesseja. Ne perustuivat politiikkaprosessin tarpeisiin, intresseihin ja resursseihin. Vaikka yleistavoite tutkimustiedon lisäämisestä politiikkatoimissa eri interventioissa oli yhteinen, erityiset interventiosisällöt ja niiden tavoitteet siis kuitenkin vaihtelevat maittain ja aloittain.

Tanskassa toteutetuissa interventioissa tutkijat kehittivät kolmen kunnan liikunnan politiikkatoimia tutkimusperusteisesti ja tulostavoitteena oli sektorien välisen yhteistyön, tiedon hyödyntämisen ja politiikkatoimen omistajuuden lisääminen. Hollannissa interventioissa rakennettiin liikunnan ja hoivan yhteistyötä ja verkostoja niin ammattilaisten kuin vapaaehtoisten välille sekä koulutettiin ammattilaisia niin, että he osaavat vahvistaa kansalaisten terveydenlukuaitoa. Toinen Hollannin interventioista kohdistettiin liikunnan lisäämiseen ikääntyneiden asumispalveluissa; tätä varten oli kartoitettu liikuntamahdollisuudet ja määritelty kaupungin rooli liikunnan järjestämisessä ja luotiin verkosto. Italiassa interventioissa keskityttiin lisäämään informaatiota tutkimustiedon käytön mahdollisuuksista kuntien politiikkatoimissa ja päätöksenteossa sekä politiikkatoimien arvioinnissa. Lisäksi kuntien päätöksenteon tueksi tehtiin julkaisuja paikallisen terveydenhuollon kanssa sekä luotiin yhteyksiä ja yhteistyötä eri kuntien välille.

Interventioiden menetelmät vaihtelivat liikkuntaa lisäävien politiikkatoimien ideoinnista

verkostojen luomiseen, politiikkatoimia kirjastavien keskusteluryhmien perustamiseen, sektorien välisen yhteistyön edistämiseen ja liikunnan toteuttamissuunnitelmaa koskevan palautteen antamiseen tutkimustiedon pohjalta. Interventiot kehitettiin tarvekartoituksen perustalta sisällön ja tiedon tuotannon kannalta. Jotta eri yhteyksissä saaduista kokemuksista voidaan oppia ja jotta voidaan verrata, miten interventiot ovat eri ympäristöissä lisänneet tutkimustiedon käyttämistä, interventioissa käytettiin yhteisiä standardoituja mittareita ennen interventiota, niiden jälkeen ja vielä kahdentoista kuukauden kuluttua. Lisäksi kussakin politiikkatoimen ympäristössä käytettiin tarpeen mukaan erityisiä mittareita.

Pelisisimulaatiot tutkimustiedon käytön edistämässä

Pelisisimulaatio on metodisesti osallistavaa politiikka-analyysia, joka kehitettiin 1980-luvulla yleisestä systeemitieteellisestä analyysistä. Tarkoitus on parantaa viestintää muodollisella tavalla interaktiivisen (vuorovaikutteisen) simuloinnin kautta (Geurts & Joldersma 2001). Pelisisimulaatio on turvallinen todellisuutta kuvaava tilanne, jonka avulla suunnitellaan yhteistyötä, tarpeellisen tiedon keräämistä ja tiedon soveltamista paikallisiin olosuhteisiin. Pelisisimulaatio kestää yhden päivän, ja siihen tarvitaan pelisisimulaatio-osaajan lisäksi paikallista kieltä puhuva pelin johtaja.

Pelisisimulaatiota käytetään organisaatioissa politiikkatoimien tutkimiseen, päätöksentekoon ja strategiseen muutokseen. Prosessi yhdistää systeemianalyysin ja simulaatiotekniikat skenaarioiden luovaan rakenteluun sekä pohjaa prosessin roolipelin viestinnälliseen voimaan, ryhmäteknikan rakenteisiin ja joskus tietokoneisiin. Poliittikkatoimien roolien selvittäminen ja niiden ”pelaaminen” on yksi pelisisimulaation tyypeistä, joka tarjoaa riittävästi välineitä toimintaan monimutkaisissa organisaatioissa ja verkostoissa sekä viestintään. Pelisisimulaatiota voidaan käyttää ongelmanratkaisun välineenä esimerkiksi ongelmien rajaamiseen, vastausten etsimiseen sekä ratkaisujen käyttämiseen todellisissa ympäristöissä. Metodista on käytetty yli 25 vuotta kahdeksassa muutoshankkeessa (Geurts ym. 2007).

REPOPA-hankkeessa pelisisimulaatiointerventioita johti Tilburgin yliopisto Hollannista ja partnerit ovat Romaniasta ja Tanskasta. Pelisisimulaation tarkoituksena oli tutkia, miten viestintää ja yhteistyötä toimijoiden välillä voitiin parantaa sektorien välisenä yhteistyönä. Pelisisimulaation odotettiin parantavan tutkimustiedon käyttöä päätöksenteossa ja politiikkatoimissa, sillä siinä selvitettiin tutkimustiedon käyttöä estäviä ja edistäviä tekijöitä sekä organisaatioon, verkostoihin ja johtajuuteen liittyviä prosesseja, jotka voivat vaikuttaa politiikkatoimen tehokkuuteen ja onnistumiseen.

Pelisisimulaatioissa osallistujat saivat mahdollisuuden viestiä ja tehdä yhteistyötä tietolähteiden kanssa, jotka mahdollisesti ovat tärkeitä politiikkatoimen valmistelussa. Pelisisimulaation rakentamisen perustiedoiksi tarvittiin kunkin liikunta-alan ja politiikkatoimen systeemianalyysi sekä järjestelmän tavoitteiden ja toiminnan määrittelyt, ja järjestelmään ja ympäristöön liittyvät osat erotettiin toisistaan. Ennen pelisisimulaatiota oli tärkeää kuvata järjestelmä ja sen osat sekä määrittellä niiden väliset suhteet ja riippuvuudet. Systeemianalyysi vastasi seuraavanlaisiin kysymyksiin: Mitä asioita pelisisimulaatiolla pyritään muuttamaan? Mikä on systeemin sisäinen dynamiikka? Ketkä ovat mukana, ja miten he viestivät keskenään? Ketkä ovat kaikkein tärkeimmät toimijat järjestelmässä? Mitkä ovat eri toimijoiden väliset suhteet?

Systeemianalyysissä politiikkatoimen asiakirjoista ja muista tietolähteistä, kuten internetistä tunnistettiin eri toimijat, jonka jälkeen niistä voitiin tehdä malli, jolla tutkittiin ja kuvattiin eri toimijoiden suhteita toisiinsa, erityisesti tärkeimpiä innostavia ja rajoittavia tekijöitä. Esimerkkejä suhteista olivat taloudelliset suhteet, ohjelmallinen vaikutus politiikkatoimeen, päätöksentekoon ja lainsäädäntöön sekä politiikkatoimen kehittäminen tai toteuttaminen politiikkatoimen hyväksymisen jälkeen. Tärkeää oli myös analysoida ja tulkita eri toimijoiden suhteita eri hallinnon tasoilla. Lisäksi tutkittiin ja kuvattiin toimijoiden suhteita tulevaisuudessa ja niiden merkitystä politiikkatoimen kannalta. Pelisisimulaatiointerventiota arvioitiin havainnoimalla sekä kyselyillä heti intervention jälkeen sekä kahdesti seuraavan puolen vuoden aikana.

Delfoi-paneeli tutkimustulosten varmentajana

Delfoi-menetelmä on asiantuntijamenetelmä, jota käytetään erityisesti, kun asiasta on vain vähän tietoa tai asia on monimutkainen ja epäselvä, kuten tulevaisuuden tutkimuksessa. Delfoi-menetelmässä kuullaan nykyisin tyypillisesti kahdella tai kolmella kierroksella 15–40 asiantuntijaa. Delfoi-menetelmää voidaan käyttää neljällä eri tavalla: klassinen Delfoi-menetelmää faktojen selvittämiseen, politiikkatoimien Delfoi-menetelmää vaihtoehtojen ideointiin, päätöksenteko-Delfoita päätöksenteon valmisteluun ja ryhmä-Delfoita ryhmäkeskusteluihin (Van Zooligen & Klaassen 2003).

Delfoin paneeliksi nimettyyn raatiin valitaan tutkimusaihetta eri suunnilta hallitsevia asiantuntijoita. Nämä asiantuntijat saatetaan vuorovaikutukseen aiheen teemojen ja toistensa kanssa tavalla, jossa korostuvat asiaperusteiset vastaajien aseman ja auktoriteetin sijasta. Asiantuntijan valinnassa korostetaan, että hän on oman alansa kärjessä, kiinnostunut eri tieteenaloista ja pystyy näkemään yhteyksiä kansallisen ja kansainvälisen sekä nykyisen ja tulevan kehityksen välillä. Asiantuntijan tulisi kyetä myös tarkastelemaan ongelmia epätavanomaisesta näkökulmasta ja olla kiinnostunut tekemään jotain uutta (Kuusi 1999; Syed ym. 2010).

Paneelin ensimmäisellä kierroksella etsitään olennaisia kysymyksiä ja motivoidaan paneelia jatkotyöskentelyyn. Seuraavalla kierroksella panelistit arvioivat väitteitä ja perustelevat vastauksiaan erilaisin argumentein. Asiantuntijat voivat olla erimielisiä paitsi argumenteista myös tavoitteista, vaihtoehtojen todennäköisyydestä ja haluttavuudesta. Delfoissa asiantuntijat vastaavat ja kommentoivat kysymyksiä ja väitteitä anonyymisti. Siten panelistien asema ei pääse vaikuttamaan muiden mielipiteisiin eikä vastaajan tarvitse pelätä kasvojen menetystä. Delfoi antaa vastaustiedoista palautteen, millä pyritään saamaan panelisteja perustelevaan valintojaan. Tiedon muodostus etenee kierroksittain siten, että edellisen kierroksen vastaukset muodostavat pohjan seuraavalle.

Tätä REPOPA-hankkeen osaa johtaa National Research Council Italiasta, ja kaikki partnerit olivat siinä mukana. Delfoi-menetelmää sovellettiin REPOPA-hankkeessa tutkimustulosten

ja kehitettyjen menetelmien testaamiseen eri toimijoiden näkökulmasta. Näin voitiin oppia siitä, miten tulokset ovat sovellettavissa käytäntöön eri olosuhteissa. Tällainen yhteistyö on tiedosta toimintaa -kehityksen sekä osallistuvan ja vastuullisen päätöksenteon kehityksen mukaisista. Tämän lisäksi Delfoi-prosessi auttoi suositusten laatimisessa sekä myös indikaattorien kehittämisessä tutkimustiedon ja muun tiedon integroinnin arvioimiseen politiikkatoimissa. REPOPA-hankkeen Delfoi-paneelissa pyrittiin luomaan yhteisymmärrys tutkimustiedon käytöstä politiikkatoimissa sekä kehittämään liikuntapolitiikkaa koskevia skenaarioita. Delfoi-paneelit järjestettiin sekä maittain että yhteisesti; mukaan otettiin myös asiantuntijoita hankkeen ulkopuolisista Euroopan maista.

HAASTEET JA PÄÄTELMÄT OHJELMALLISESSA POLITIIKKATOIMIEN TUTKIMUKSESSA

Ohjelmalliset tutkimushankkeet, joissa käytetään monia menetelmiä eri tutkimuskysymysten selvittämiseen vaativat huolellista suunnittelua ja toteuttamista riittävin tutkijataidoin. Monimenetelmäinen tutkimus avaa mahdollisuuksia politiikkatoimien tutkimukselle niin terveys- kuin muissa politiikkatoimissa, sillä poliittiseen päätöksentekoon ja politiikkatoimien sisältöön on yhä enemmän löydyttävä tutkimuksella perusteltavaa tietoa ja näkemystä. Kansainvälinen tutkijayhteistyö voi tuoda innovaatioita tutkimusaiheisiin, tulosten tulkintaan ja käytäntöön soveltamiseen. Brannen & Moss (2012) mainitsevat hyviksi monimenetelmätutkimuksen kriteereiksi, että kukin menetelmä saa samanlaisen kohtelun, tutkimuskysymykset on rakennettu omaan epistemologiseen ja metodologiseen kehikseen ja tulokset kuvataan ja tulkitaan määrällisen ja laadullisen tutkimusotteen perusteiden.

REPOPA-hankkeessa politiikkatoimien menetelmät, kuten politiikkatoimien asiakirjojen ja haastattelujen sisällönanalyysi, interventiot ja pelisimulaatiot lisäävät tietoa ja tietoisuutta eri toimijoiden tarpeista ja käsityksistä sekä tutkimustiedon saatavuudesta politiikkatoimien kehittämisprosessissa. Paikalliset toimijat hyötyivät interventioista, kun he saivat henkilökohtaisia kontakteja eri sektoreille sekä tutkimus-

laitosten ja tutkijoiden kanssa. Myös ymmärrys tutkimuksen ja käytännön politiikkatoimien erilaisista rooleista ja yhteistyön edistäjistä ja esteistä lisääntyi eri sektorien ja toimijoiden välillä. Delfoi-menetelmä auttoi uuden tiedon ja uusien menetelmien testaamisessa käytäntöön soveltuviksi.

Menetelmällisiä haasteita politiikkatoimien tutkimuksessa – kokemuksia REPOPA-hankkeesta

Ohjelmallinen tutkimusprosessin rakenne: Ehkä suurin eri tutkimusmenetelmiä koskeva haaste oli hankkeen rakenne, jossa eri vaiheet perustuivat edellisten vaiheiden tuloksiin. Tämä asetti haasteita aikataulullisesti, sillä tutkimustiedon käytön analyysi vei aikaa, jota tällaisissa Euroopan komission rahoittamissa (kuten muissakin) tutkimuksissa on yleensä niukasti. Tämä johtaa siihen, että jatkovaiheet jouduttiin usein aloittamaan alustavien tutkimustulosten pohjalta. Lisäksi samat tutkijaresurssit oli valjastettu eri vaiheisiin, jolloin uuden vaiheen suunnittelu ja toteuttaminen veivät aikaa edellisen vaiheen raportoinnilta. Usein tieteelliset julkaisut eivät myöskään hyväksy tutkimuksen suunnitelma- ja menetelmäkäsikirjoituksia ennen kuin koko asetelma eri vaiheineen on suunniteltu.

Tutkimustyö todellisen politiikkatoimen prosessin osana: REPOPA-hankkeessa tutkimus keskittyi todellisiin suunnitteilla tai meneillään oleviin politiikkatoimen prosesseihin. Tutkimus ei siis kontrollonut tai säädellyt politiikkatoimen prosessia. Jos politiikkatoimen valmistelu keskeytyi jostakin syystä, myös tutkimus loppui. Näin kävi esimerkiksi Tanskassa, jossa tutkijat joutuivat etsimään uuden sopivassa vaiheessa olevan politiikkatoimen. Tämä tarkoitti uuden yhteistyösuhteen luomista ja uuden räätälöidyn intervention kehittämistä. Myöskään pelisimulaatioita ei voitu tehdä eri maissa yhtäaikaisesti vaan peräkkäin. Päätäjille riittävän hyödyn osoittaminen oli ainut tapa motiivoida heitä osallistumaan pelisimulaatioihin. Pelisimulaatioiden kieli oli englanti, mikä myös asetti omat vaatimuksensa osallistujille.

Monimenetelmäisyys: Menetelmien osaaminen ja kokemus vaihtelivat kumppaneiden välillä. Jotkut partnereista olivat perehtyneet paremmin määrällisiin menetelmiin, toiset taas laa-

dullisiin, ja kaikki kuitenkin saattoivat osallistua aineiston keruuseen ja analysointiin. Tämä johti mahdollisesti tutkimuksen laadun vaihtelevuuteen, mutta REPOPA-hankkeessa luotiin tarkka tutkimusprotokolla ja ohjeistus sekä pidettiin yllä jatkuvaa keskustelua menetelmien kehittämis- ja toteuttamisvaiheissa.

Pitkäjänteisyys: Tutkimus on viisivuotinen hanke, mutta rahoitus kattaa vain osan asiantuntijoiden ja tutkijoiden kokoaikaisesta työstä. Lisäksi tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kansalliset uudistukset johtavat asiantuntijoiden vaihtuvuuteen hankkeessa ja tutkimusrahoituksen lyhytjänteisyys vaikutti asiantuntijuuden kehittymiseen ja jatkuvuuteen.

Kansainvälisyys: Eri kulttuurien toimintatavat tutkimusyhteistyössä loivat omat haasteensa. Eri maiden erilaiset perinteet ja vaiheet tutkimustiedon hyödyntämisen hyväksymisessä politiikkatoimissa vaativat yksityiskohtaista tilanne- ja tarvearviota tutkimusympäristöissä, jotta esimerkiksi interventiot voitiin räätälöidä ja niiden tuloksia voitiin verrata maiden välillä.

Tutkimuseettisten sääntöjen vaihtelu: REPOPA-hankkeeseen osallistuvien maiden hyvin erilaiset käytännöt tutkimuseettisissä säännöksissä ja politiikkatoimien tutkimukseen tarvittavissa luvissa vaativat oman ohjeistuksen laatimisen. Euroopan komissiota ja joitakin kumppanimaita varten piti ennen tutkimuksen aloittamista mm. hankkia todistuksia siitä, että jossakin osallistujamaassa ei tarvita eettistä arviointia; näistä maista oli kuitenkin vaikeata löytää edes viranomaista, joka tällaisen todistuksen voi antaa. REPOPA-maista Kanadassa, Englannissa ja Suomessa vaadittiin eettisen toimikunnan lausunto myös haastattelututkimukselle, kun taas Tanskassa, Hollannissa, Italiassa ja Romaniassa sitä ei tarvittu edes interventioille. Näistä interventiomaista saatiin kuitenkin todistukset siitä, että lausuntoa ei tarvita. Tällaista lausuntoa Euroopan komission lisäksi vaativat nykyään usein myös vertaisarviointia käyttävät lehdet. Kaiken kaikkiaan tutkimusmenetelmällinen haaste on eri maiden sääntösten kirjallisuus ja läpinäkyväisyys ja niistä johtuva tutkimusajan menetykset; tähän toivoisi esimerkiksi Euroopan komissiolta yhtenäisiä ohjeita olemassa olevan yleisluonteisen luonnoksen lisäksi (Edwards ym. 2013).

Aineiston käyttö ja julkaiseminen: Hankkeelle on hyvä laatia julkaisustrategia, jotta vältytään yllätyksiltä mm. tutkimusaineiston käytössä ja saadaan alusta asti selväksi, ketkä merkitään kirjoittajiksi julkaisuihin. On tarpeen sopia, julkaistaanko kansalliset tulokset kansallisilla kielillä ennen kansainvälisiä vertailevia tuloksia. Kun otetaan huomioon eri kumppaneiden hyvin erilaiset valmiudet, mutta myös inhimilliset resurssit kirjoittaa käsikirjoituksia, sovittelua tarvitaan. Lisäksi erityisesti laadullisen tutkimuksen kansainvälinen julkaiseminen on pitkä prosessi.

Päätelmät

Kansainvälinen, ohjelmallinen ja monimenetelmäinen politiikkatoimien tutkimusprosessi vaatii luovuutta ja tutkimusprosessin hallintaa. Tutkimusongelmien määrittely johti tutkimusmenetelmien valintaa ja tutkimuskysymyksiä. Lisäksi eri tutkimusmenetelmien käyttö tutkimushankkeessa vaatii tutkijoilta joustavuutta ja kykyä hallinta monia menetelmiä. Menetelmällisiä haasteita on useita, politiikkatoimien prosessien yllätyksellisyys muuttaa tutkimuksen aikatauluja, ja eri maiden poikkeavat tutkimuslupa- ja muut käytännöt pitkittävät tutkimusprosessia. Suunnittelua ja sovittelua tarvitaan tutkimuksen valmistelusta viimeisen artikkelin kirjoittamiseen asti. Monimenetelmäistä tutkimusprosessia voidaan nopeuttaa digitalisoimalla joitakin tiedon keruun ja analysoinnin vaiheita.

Monimenetelmäisyyden etuna on jatkuva ja toisiaan täydentävä laadullisten ja määrällisten menetelmien ja aineistojen käyttö. Monimenetelmäisyyden etu on uuden löytäminen käytännön ongelmista ja täydentävä haasteiden arviointi laadullisesta ja määrällisestä tietopohjasta. Monimenetelmäisyys voi tuottaa myös luotettavampaa ja toteutettavampia tuloksia, toimintaa ja interventioita tutkimusperusteisesti ohjelmallisena tutkimusprosessina. Luotettavuus ja tulosten perusteltavuus molemmista aineistoista sekä systeeminen lähestymistapa ja seuranta voivat vahvistaa tutkimustulosten siirtoa muihin asiayhteyksiin ja tukea politiikkatoimien kestävää muutosta.

Rahoitus

Tutkimustiedon käyttö liikunnan politiikkatoimissa -hanke (Research into Policy to enhance Physical Activity, REPOPA) on saanut rahoitusta Euroopan yhteisön seitsemännestä puiteohjelmasta (FP7/2007–2013) avustussopimuksen nro 281532 mukaisesti lokakuusta 2011 syyskuuhun 2016. Julkaisussa ilmaistut mielipiteet ovat kirjoittajien omia, eikä Euroopan komissio tai kukaan sitä edustava henkilö vastaa julkaisun sisällön käytöstä.

Konsortion jäsenet

Koordinaattori: University of Southern Denmark (SDU): Arja R. Aro, Maja Larsen, Mette W. Jakobsen, Natasa Loncarevic, Gabriel Gulis, Thomas Skovgaard.

Partners: Tilburg University (TiU), Alankomaat: Ien A.M. van de Goor, Hilde Spitters, Marcel Quantel; Dutch Institute for Healthcare Improvement (CBO), Elokuusta 2012 alkaen The Netherlands Institute for Health Promotion (NIGZ): Jan Jansen, Annemiek Dorgelo; Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL): Timo Ståhl, Riitta-Maija Hämäläinen; Babes-Bolyai University (UBB), Romania: Razvan M. Chereches, Diana Rus, Petru Sandu, Emanuela Oana Marton-Vasarhely; The Institute of Research on Population and Social Policies (IRPPS), Italia: Adriana Valente, Tommaso Castellani; The Institute of Clinical Physiology (IFC), Italia: Fabrizio Bianchi, Liliana Cori; The Italian National Research Council (CNR); School of Nursing, University of Ottawa (uOttawa), Kanada: Nancy Edwards, Sarah Viehbeck, Susan Roelofs; Research Centre for Prevention and Health (RCPH), the Capital Region of Denmark, Tanska: Torben Jørgensen, Charlotte Glümer, Cathrine Juel Lau; Herefordshire Primary Care Trust (HPCT) 30.30.2013 asti, Englanti: Alison Talbot-Smith, Sarah Aitken, Clare Wichbold, Ahmed M Syed, Alison Merry.

Internet-sivu: www.repopa.eu

LÄHTEET

- Alastalo, Marja & Åkerman, Maria (2011). *Tieto hallinnassa. Tietokäytännöt suomalaisessa yhteiskunnassa*. Tampere: Vastapaino.
- Aro, Arja R., Bertram, Maja, Hämäläinen, Riitta-Maija, Van De Goor, Ien, Skovgaard, Thomas, Valente, Adriane, Castellani, Thomas, Chereches, Razvan & Edwards Nancy (2015). Integrating research evidence and physical activity policy making – REPOPA project. *Health Promot Int.*, 1–10.
- Aro, Arja R., Smith James, Dekker Joost (2008). Contextual evidence in clinical medicine and health promotion. *European Journal of Public Health*, 18(6), 548–549.
- Brannen, Julia & Moss, Gemma (2012). Critical issues in designing mixed methods policy research. *American Behavioral Scientist*, 56(6), 789–801.
- Bryman, Alan (2007). Barriers to integrating quantitative and qualitative research. *Journal of Mixed Methods Research*. 1(1), 1–18.
- Buchan, Heather, Lourey, Emma, D’Este, Catherine & Sanson-Fisher, Rob (2009). Effectiveness of strategies to encourage general practitioners to accept an offer of free access to online evidence-based information: a randomised controlled trial. *Implementation Science*, 4(68).
- Castro, Felipe G., Kellison, Joshua G., Boyd, Stephen J. & Kopak, A. (2010). A methodology for conducting integrative mixed methods research and data analyses. *Journal of Mixed Methods Research*, 4(4), 342–360.
- Creswell, John W. & Klassen, Ann C. & Plano Clark, Vicky L. & Smith, Katherine C. (2011). Best practices for mixed methods research in the health sciences. Haettu sivulta http://obssr.od.nih.gov/mixed_methods_research/pdf/Best_Practices_for_Mixed_Methods_Research.pdf, 25.5.2015.
- Di Noia, Jennifer, Schwinn, Traci M., Dastur, Zubin A. & Schinke, Steven P (2003). The relative efficacy of pamphlets, CD-ROM, and the Internet for disseminating adolescent drug abuse prevention programs: an exploratory study. *Preventative Medicine*, 37(6 pt 1), 646–653.
- Dolowitz, David P. (2003). A policy-maker’s guide to policy transfer. *The Political Quarterly*, 74(1), 101–108.
- Dolowitz, David P. & Marsh, David (1996). Who learns what from whom? A review of the policy transfer literature. *Political Studies*, 44(2), 343–357.
- Edwards, Nancy, Viehbeck, Sarah, Hämäläinen, Riitta-Maija, Rus, Diana, Skovgaard, Thomas, van de Goor, Ien, Valente, Adriana, Syed, Ahmed & Aro, Arja R. (2013). Challenges of ethical clearance in international health policy and social sciences research: Experiences and recommendations from a multi-country research program. *Public Health Reviews*, 34(1).
- European Commission, Directorate-General for Research, Socio-economic Sciences and Humanities (2008). *Scientific Evidence for Policy Making*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
- European Commission, Directorate-General for Research, Socio-economic Sciences and Humanities (2010). *Communicating research evidence-based policymaking. A practice guide for researchers in socio-economic science and humanities*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Federici, Antonio, Filippetti, Giuseppe & Oleari, Fabrizio (2012). National preventive plan: putting stewardship into practice. *Italian Journal of Public Health*, 9(2), 99–105.
- Fortselund, Louise, Bradley, Peter, Forsen, Lisa, Nordheim, Lena, Jamtvedt, Gro & Bjørndal, Arild (2003). Randomised controlled trial of a theoretically grounded tailored intervention to diffuse evidence-based public health practice. *BMC Medical Education*, 13(3).
- Geurts, Jac L.A., Duke, Richard D. & Vermeulen, Patrick A.M. (2007). Policy gaming for strategy and change. *Long Range Planning*, 40(6), 535–58.
- Geurts, Jac L.A. & Joldersma, Cisca (2001). Methodology for participatory policy analysis. *European Journal of Operational Research*, 128, 300–310.
- Heikkala, Juha & Oravainen, Timo (2006). *Strategisen tiedolla johtamisen kehittäminen liikunnan valtionhallinnossa*. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä nro 20. Opetusministeriö.
- Hämäläinen, Riitta-Maija & Villa, Tiia (2014). Terveystietä edistävän liikunnan politiikkatoimet ja tutkimustiedon käyttö. *Liikunta & Tiede*, 51(1), 36–43.
- Hänninen, Sakari & Junnila, Maija-Liisa (toim.) (2012). *Vaikuttavatko politiikkatoimet? Sosiaali- ja terveydenhuolto vaikuttavuusarvioinnin kohteena*. Teema 15. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Johnson, Burke R., Onwuegbuzie, Anthony J. & Turner, Lisa A. (2007). Towards a definition of mixed methods research. *Journal of Mixed Methods Research*, 1(1), 112–132.

- Jussila, Henrik (2012). *Päätöksenteon tukena vai hyllyssä pölyttymässä? Sosiaalipoliittisen tutkimustiedon käyttö eduskuntatyössä*. Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 121. Kelan tutkimusosasto. Helsinki.
- Katainen, Anu (2009). Määrälliset ja laadulliset menetelmät sosiaalilääketieteessä – toisiaan täydentäviä vai vastakkaisia näkökulmia? *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti*, 46(1), 46–50.
- Kothari, Anita, MacLean, Lynne & Edwards, Nancy (2009). Increasing capacity for knowledge translation: understanding how some researchers engage policy makers. *Evidence & Policy: A Journal of Research, Debate & Practice*, 5(1), 33–51.
- Kuusela, Hanna & Ylönen, Matti (2013). *Konsulttidemokratia. Miten valtiosta tehdään tyhmiä ja tehoton*. Helsinki: Gaudeamus.
- Kuusi, Osmo (1999). *Expertise in the future use of generic technologies – epistemic and methodological considerations concerning delphi studies*. VATT 59. Helsinki: Valtion taloudellinen tutkimuskeskus.
- Lancet (2012). Special issue on physical activity, 380(9838), 187–306.
- LaRocca, Rebecca, Yost, Jennifer, Dobbins, Maureen, Ciliska, Donna & Butt, Michelle (2012). The effectiveness of knowledge translation strategies used in public health: a systematic review. *BMC Public Health* 12:751.
- La Torre, Giuseppe, Giulio de Belvis, Antonio, Di Thiene, Domitilla, Saulle, Rosella, Marino, Marta, Specchia, M. Lucia, Villari, Paolo, Ricciardi, Walter & Boccia, Antonio (2012). The development of a tool for measuring the implementation of stewardship in public health. *Italian Journal of Public Health*, 9(2), 106–114.
- Lavis, John N., Robertson, Dave, Woodside, Jennifer M., McLeod, Christopher B. & Abelson, Julia and the Knowledge Transfer Study Group (2003). How can research organizations more effectively transfer research knowledge to decision makers? *Milbank Quarterly*, 81(2), 221–248.
- Lavis, John N., Ross, Suzanne E. & Hurley, Jeremiah E. (2002). Examining the role of health services research in public policymaking. *The Milbank Quarterly*, 80(1), 124–154.
- Lin, Vivian & Gibson, Brendan (2005). *Evidence-based health policy. Problems and possibilities*. Oxford University Press.
- Nuffield Council on Bioethics (2007). Public health. Ethical issues. Haettu sivulta <http://nuffieldbioethics.org/project/public-health/>, 7.1.2015
- Nutbeam, Don & Boxall, Anne-Marie (2008). What influence the transfer of research into health policy and practice? Observations from England and Australia. *Public Health*, 122(8), 747–753.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2013). *Liikuntatiedon saavutettavuuden kehittäminen*. Liikuntatiedon saavutettavuuden kehittämishanke -työryhmä. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä nro 4. Helsinki.
- Onwuegbuzie, A. (2012). Putting the mixed back into quantitative and qualitative research in educational research and beyond: Moving towards the 'radical middle'. *International Journal of Multiple Research Approaches*, 6(3), 192–219.
- Oxman, Andrew D., Lavis, John N., Lewin, Simon & Fretheim, Atle. (2009). SUPPORT tools for evidence-informed health Policymaking (STP) 1: What is evidence-informed policymaking? *Health Research Policy and Systems* 7 (Suppl 1): S1.
- Palonen, Kari (2003). Eurooppalaiset poliittiset käsitteet suomalaisissa pelitiloissa. Teoksessa Hyvärinen M, Kurunmäki J, Palonen K, Pulkkinen T, Stenius H (toim.), *Käsitteet liikkeessä* (s. 569–587). Tampere: Vastapaino.
- Ritchie, Jane & Spencer, Liz (2002). Qualitative data analysis for applied policy research. Teoksessa Bryman, A. & Burgess, R.G. (Eds.), *Analysing Qualitative Data* (s. 173–194). Taylor & Francis e-Library.
- Saikkonen, Paula & Kivipelto, Mia (2012). Tiedontuotannon mahdollisuudet sosiaalipalveluissa. *Janus*, 20(3), 286–294.
- Saikkonen, Sampsa & Verronen, Esa (2013). Popularisoinnista osallistavaan tiedeviestintään. *Yhteiskuntapolitiikka*, 78(4), 417–424.
- Sormunen, Marjorita, Saaranen, Terhi, Tossavainen, Kerttu & Turunen, Hannele (2013). Monimenetelmä tutkimus terveystieteissä. *Sosiaalilääketieteen lehti*, 50(4), 312–321.
- Stetler, Cheryl B. (2001). Updating the Stetler model of research utilization to facilitate evidence-based practice. *Nursing Outlook*, 49(6), 272–279.
- Straus, Sharon E., Tetroe, Jacqueline M. & Graham, Ian D. (2009). *Knowledge translation in health care: moving from evidence to practice*. Chichester, UK; Hoboken, NJ: Wiley-Blackwell/BMJ.
- Suomen Lääkärilehti (2014). Liikunnan, liikkumattomuuden ja terveyden erikoisnumero 69, 25–32.
- Syed, Ahmed M., Hjarne, Lulu, Krumkramp, Ralf, Reintjes, Ralf & Aro, Arja R. (2010). Developing policy options for SARS and SARS-like diseases

- a Delphi study. *Global Public Health*, 1217, 1–13.
- Tashakkori, Abbas & Creswell, John W. (2007). Editorial: The new era of mixed methods. *Journal of Mixed Methods Research*, 1(1), 3–7.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2004). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.
- Valtioneuvoston kanslia (2011). *Poliittisen päätöksenteon tietopohjan parantaminen – tavoitteet todeksi*. Poliittikkatoimien vaikuttavuusarvioinnin kehittämistyöryhmän raportti. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja nro 8.
- Valtioneuvoston periaatepäätös valtion tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistukseksi 5.9.2013. Annettu Helsingissä 5.9.2013. Haettu sivulta http://vnk.fi/hankkeet/Valtion_tutkimuslaitosten_ja_tutkimusrahoituksen_kokonaisuudistus/fi.jsp, 10.11.2014
- Van Zolingen, Simone J. & Klaassen, Cees A. (2003). Selection processes in a Delphi study about key qualifications in senior secondary vocational education. *Technological Forecasting and Social Change* 70 (4), 317–40.
- Virtanen, Petri, Stenvall, Jari & Rannisto, Pasi-Heikki (toim.) (2015). *Tiedolla johtaminen valtionhallinnossa*. Tampere: Tampere University Press.